

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI SZKOŁY WYDZIAŁOWEJ

IM. KAZIMIERZA WIELKIEGO

W KRAKOWIE

za rok szkolny 1907/8.

Treść:

1. Kronika szkoły
2. Sprawozdanie za rok 1907/8
3. Skład grona nauczycielskiego
4. Sprawozdanie z wycieczek
5. Klasyfikacya uczniów
6. Zestawienie klasyfikacyi.

KRAKÓW 1908.

Nakładem Dyrekcji szkoły. — Drukiem Józefa Fischera w Krakowie.

Kronika szkoły.

Ogłaszając po raz pierwszy kronikę tutejszej szkoły, podaję ważniejsze szczegóły jej rozwoju i daty historyczne, wskazujące na jej znaczenie kulturalne dla ludności tutejszej dzielnicy.

Pierwotnie założona jako szkoła parafialna przy kościele Bożego Ciała, przeniesioną została na ratusz Kazimierski roku 1810.

Za prezesa senatu Wielogłowskiego przeniesiono ją napowrót na ementarz u Bożego Ciała, a na ratuszu utworzono w r. 1833. szkołę wydziałową dla starozakonnych o dwóch oddziałach: 1) dla chłopców i 2) dla dziewcząt.

Z powodu nielicznej frekwencji zamieniono ją po kilku latach na szkołę handlowo-przemysłową.

Do egzaminów rocznych delegowano nauczycieli liceum św. Anny.

Przy tej szkole istniał też komitet egzaminacyjny dla izraelskich kandydatów stanu małżeńskiego, w którego skład wchodził: rabin, dyrektor szkoły i jeden z trzech wójtów kazimierskich.

W r. 1855 zorganizowano tę szkołę, zamieniając oddział męski na izraelską szkołę główną czteroklasową, o trzech klasach i jednej przygotowawczej, a oddział dziewcząt na szkołę ludową trzyletnią, o dwóch klasach i jednej przygotowawczej. Organizację tę przeprowadził ks. Cholewickiewicz, nadzorca szkół ludowych, na mocy statutu Rządu krajowego z dnia 17. lipca 1854. l. 12403.

Funduszów dostarczała Gmina wyznaniowa izraelska przy subwencji rządu w kwocie 2500. zł. p. rocznie.

Wtedy też zaprowadzono opłatę szkolną w kwocie 4 zł. m. k., stosując zarazem przymus szkolny.

Szkoła przeszła pod nadzór konsystorza krakowskiego i delegata rządu, którym był wtedy dr. Andrzej Macher.

Kronika szkoły.

Ogłaszając po raz pierwszy kronikę tutejszej szkoły, podaję najważniejsze szczegóły jej rozwoju i daty historyczne, wskazujące na jej znaczenie kulturalne dla ludności tutejszej dzielnicy.

Pierwotnie założona jako szkoła parafialna przy kościele Bożego Ciała, przeniesioną została na ratusz Kazimierski roku 1810.

Za prezesa senatu Wielogłowskiego przeniesiono ją napowrót na cmentarz u Bożego Ciała, a na ratuszu utworzono w r. 1833. szkołę wydziałową dla starozakonnych o dwóch oddziałach: 1) dla chłopców i 2) dla dziewcząt.

Z powodu nielicznej frekwencji zamieniono ją po kilku latach na szkołę handlowo-przemysłową.

Do egzaminów rocznych delegowano nauczycieli liceum św. Anny.

Przy tej szkole istniał też komitet egzaminacyjny dla izraelskich kandydatów stanu małżeńskiego, w którego skład wchodził: rabin, dyrektor szkoły i jeden z trzech wójtów kazimierskich.

W r. 1855 zorganizowano tę szkołę, zamieniając oddział męski na izraelską szkołę główną czteroklasową, o trzech klasach i jednej przygotowawczej, a oddział dziewcząt na szkołę ludową trzechklasową, o dwóch klasach i jednej przygotowawczej. Organizację tę przeprowadził ks. Cholewkiewicz, nadzorca szkół ludowych, na mocy statutu Rządu krajowego z dnia 17. lipca 1854. l. 12403.

Funduszów dostarczała Gmina wyznaniowa izraelska przy subwencji rządu w kwocie 2500. zł. p. rocznie.

Wtedy też zaprowadzono opłatę szkolną w kwocie 4 zł. m. k., stosując zarazem przymus szkolny.

Szkoła przeszła pod nadzór konsystorza krakowskiego i delegata rządu, którym był wtedy dr. Andrzej Macher.

Dekretem z dnia 29. sierpnia 1856. zamianował rząd krajowy dozorcą świeckim szkół izraelickich Salomona Deichesa, a jego zastępcą Abrahama Gumpłowicza.

Do końca roku szkolnego 1855/6 nauczyciele pobierali płacę z kasy rządowej. Rozporządzeniem rządu krajowego z dnia 21. lipca 1856. l. 17920. fundusz szkolny przeniesiono do kasy miejskiej, a c. k. rząd przyczyniał się kwotą roczną 595 zł. 41¹/₂ kr. m. k.

Od roku szk. 1861/2 Dr. Jonatan Warschauer przy końcu roku szkolnego rozdawał 4 nagrody po 5 zł. dla najpilniejszych biednych uczniów aż do roku 1888, w którym umarł. Język wykładowy był częścią polski, częścią niemiecki, a mianowicie: religii, jęz. hebrejskiego, niemieckiego, rachunków i nauki o handlu wykładano w języku niemieckim, a geografii, historii, języka polskiego, technologii i języka łacińskiego uczono w języku polskim.

Rozporządzeniem prezydium komisji namiestniczej z dnia 9. lipca 1862. L. 224. usunięto naukę języka polskiego z I. półroczu w klasie I., zwanej elementarną.

Od roku szkolnego 1862/3 pobierano opłatę szkolną w kwocie 2 zł. 10 ct. rocznie.

Od roku szk. 1862/3 p. Salomon Deiches wypłacał 2 stypendya po 25 zł. dla chłopców, a 10 zł. dla jednej z dziewcząt pilnych a ubogich aż do roku 1883, w którym umarł.

Rozporz. komisji namiestniczej z dnia 7. czerwca 1865. L. 13492. szkoła żeńska została zamienioną na czteroklasową.

Z początkiem roku szk. 1866/7 szkoła została wyjętą z pod nadzoru konsystorza, a przeszła pod nadzór c. k. dystryktu izraelickich szkół.

Szkoła otrzymała nazwę »Deutsch-israelitische Haupt- und Mädchenschule«, zaprowadzono system fachowy połączony z systemem alternowania. Inspektorami szkoły zostali zamianowani Dr. Józef Öttinger i Dr. Jakób Blatteis.

Dnia 19. czerwca 1867. c. k. namiestnik Galicyi hr. Agenor Gołuchowski zwiedził szkołę i egzaminował uczniów i uczennice.

Reskryptem z dnia 6. października 1867. L. 21803. prezydium Magistratu zawiadomiło dyrekcję szkoły, że językiem wykładowym ma być odtąd język polski.

Dnia 11 października 1867. prezydent miasta Dr. Józef Dietl w obecności inspektorów szkoły odbył z gronem nauczycieli konfe-

rencję celem przeprowadzenia organizacyi szkoły w duchu przytoczonego reskryptu.

Reskryp. z dnia 28. marca 1868. L. 16954. prezydent miasta podzielił okręg Kazimierski na 17. sekcyi szkolnych i każdej z tych sekcyi przydzielono jednego komisarza z pośród obywateli żydowskich, którzy mieli czuwać nad tem, aby rodzice i opiekunowie posyłali dzieci do szkoły.

Uchwałą z dnia 1. lutego 1871. L. 19644. Rada miejska zamieniła szkołę główną izraelską na miejską i z dniem 1. września tegoż roku przyjęła na swój etat.

Stosownie do tej uchwały ułożono statut i plany dla tutejszej szkoły. zrównanej pod każdym względem z innymi szkołami miejskimi, które przeszły pod nadzór c. k. Rady szkolnej okręgowej w myśl rozp. Ministra Wyzn. i Ośw. z dnia 1. grudnia 1870 L. 94.

Z początkiem roku szkolnego 1871/2 usunięto z planu naukowego naukę języka hebrajskiego jako obowiązkowego. a pozostawiono naukę religii w języku polskim.

Na zasadzie reorganizacyi zamianowała Rada miejska dnia 7. listopada 1872. kierownikiem szkoły Majera Munka, 3 nauczycieli i 4 nauczycielki jako stałych, nadto 3 nauczycieli i 5 nauczycielek pomocniczych do poszczególnych przedmiotów, razem 16 sił nauczycielskich, a szkoła liczyła 5 klas męskich i 7 żeńskich.

Rozporz. z dnia 30. grudnia 1875 r. L. 13131 Rada szkolna krajowa szkołę żeńską oddzieliła od męskiej pod osobnem kierownictwem.

Dnia 3 maja 1876 c. k. Namiestnik hr. Alfred Potocki w towarzystwie radcy dworu Bobowskiego, wiceprezydenta Dra Ferdyn. Weigla, c. k. inspektora kraj. Olszewskiego i c. k. inspektora szkół miejsk. St. Twaroga zwiedził szkołę i egzaminował uczniów.

Z rokiem szkolnym 1876/7 zamianowano po raz pierwszy katechetę dla uczniów katolickich tej szkoły.

Rozporz. z dnia 20. stycznia 1880. r. L. 848. c. k. Rada szkolna okręg. zarządziła, aby oprócz soboty także w niedzielę nie było nauki w tej szkole, a nadto uwzględniono święta żydowskie i katolickie.

Dnia 3. września 1880. r. Najjaśniejszy Pan Cesarz **Franciszek Józef I.** raczył zaszczyścić obecnością Swoją tutejszą szkołę. Towarzyszyli Mu: Prezydent miasta Dr. Mikołaj Zyblikiewicz, namiestnik hr. Alfred Potocki, bar. Mandel, bar. Beck, starosta i rad-

ca Dworu hr. Kazimierz Badeni i inni członkowie świty. Po wysłuchaniu śpiewu i przemówienia uczniów Najjaśniejszy Pan rozkazał przedstawić Sobie grono nauczycieli, poczem podpisał się w kronice szkoły i wyraził Swoje najwyższe zadowolenie.

W kwietniu 1882 roku staraniem nauczyciela tutejszej szkoły Salomona Spitzera otwarto w szkole kurs wieczorny języka polskiego dla dorosłych mężczyzn.

Z dniem 1. września 1884. r. otwarto przy tutejszej szkole szkołę przemysłową uzupełniającą, gdzie odbywała się nauka od godz. 7 — 8½ wieczorem z wyjątkiem piątku. Z tego powodu zwinięto kurs wieczorny języka polskiego dla dorosłych mężczyzn.

Rozporz. z dnia 28. sierpnia 1885. L. 1206. c. k. Rada szk. okr. zorganizowała z równorzędnych klas tutejszej szkoły osobną szkołę czteroklasową XI. pod osobnem kierownictwem, w wynajętym budynku przy ul. Krakowskiej l. 51.

Dnia 30. czerwca 1887. r. śp. Arcyksiążę Rudolf z małżonką arcyksiężną Stefanią zwiedzili szkołę w towarzystwie świty dworskiej, dostojników krajowych i miejskich.

W roku 1890. staraniem nauczyciela tutejszej szkoły Salomona Spitzera zorganizowano po raz pierwszy lecznicze kolonie wakacyjne dla izraelskiej młodzieży szkolnej pod jego kierownictwem.

Z początkiem roku szkolnego 1893/4 wydzielono z oddziałów równorzędnych tutejszej szkoły przemysłowej uzupełniającej nową szkołę, którą przydzielono do szkoły pospol. XI.

Za staraniem p. Salomona Spitzera utworzono przy tutejszej szkole szkołę dla dorosłych analfabetów męskich w r. 1897.

Dnia 2. czerwca 1901. r. umarł dyrektor szkoły Majer Munk, ozdobiony medalem zasługi za gorliwą, sumienną i skuteczną pracę około rozwoju szkoły i kształcenia młodzieży.

Reskryptem z dnia 9. grudnia 1901. L. 33681. c. k. Rada szkolna krajowa zamianowała kierownikiem szkoły Salomona Spitzera, który objął urządowanie z dniem 1. lutego 1902.

Od r. 1904 otwarto przy szkole dla dorosłych analfabetów także oddział żeński w tutejszej szkole.

W październiku 1906 r. staraniem kierownika otwarto przy tej szkole kurs handlowy na mocy reskryptu c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 13. maja 1906. L. 19018.

Od roku szkolnego 1902/3 napływ młodzieży do tutejszej szkoły pospolitej był tak znaczny, że co roku przybywała jedna klasa równorzędna w klasach pospolitych; od 1 października 1905 zaś przybywała co roku jedna klasa wydziałowa tak, że obecnie szkoła liczy 12 klas tj. cztery klasy ludowe, każda o dwóch oddziałach i 3 klasy wydziałowe, z tych kl. I. w dwóch oddziałach.

C. k. Rada szkolna krajowa uchwałą z dnia 5. czerwca 1908 L. 23430 postanowiła z klas równorzędnych tutejszej szkoły zorganizować osobną szkołę czteroklasową Nr. XXVII.

Reskryptem z dnia 2. maja 1908. L. 17427. c. k. Rada szkolna krajowa powołała kierownika szkoły p. Salomona Spitzera na kurs buchalteryjno-handlowy w c. k. Akademii handlowej we Lwowie

Salomon Spitzer.

SPRAWOZDANIE ZA ROK SZKOLNY 1907|8.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 1 września. Uczniowie religii rzym. kat. wzięli udział w uroczystym nabożeństwie w kościele Bożego Ciała.

Dnia 9. września święcił Zakład rocznicę śmierci, a dnia 19. listopada dzień imienin ś. p. Cesarzowej Elżbiety; dnia 4. listopada imieniny ces. Franciszka Józefa I.

Dnia 2. grudnia, wzięła młodzież udział w pogrzebie artysty malarza i poety ś. p. Stanisława Wyspiańskiego.

Również uczestniczyła młodzież w obchodach narodowych w rocznicę Kościuszkowską i 3. maja.

Dnia 11. maja wzięła młodzież udział w żałobnych nabożeństwach za duszę namiestnika ś. p. Andrzeja hr. Potockiego.

Młodzież katolicka odbyła w ciągu roku 3 razy spowiedź i przystąpiła do komunii św., a mianowicie 23. października, 13 do 15 kwietnia i 27. maja.

C. K. Rada szkolna krajowa reskrytem z dnia 2. lipca 1907. L. 26484. zezwala p. Janowi Szkodzińskiemu pełnić obowiązki w tutejszej szkole.

C. K. Rada szkol. kraj. pismem z dnia 10. sierpnia 1907. L. 2279. zawiadamia o udzieleniu urlopu p. Fr. Zamorskiemu.

C. K. Rada szkolna okręgowa pismem z dnia 9. września 1907. L. 2462. przydziela do tutejszej szkoły p. Józefa Płonkę.

C. K. Rada szkolna okr. pismem z dnia 9. września 1907. L. 2463. przydziela do tutejszej szkoły p. Naftalego Henryka Kanarka.

C. K. Rada szkolna okr. reskryptem z dnia 9. września 1907. L. 2469. przydziela p. Romana Kucharskiego do tutejszej szkoły.

C. K. Rada szkolna okr. pismem z dnia 3. października 1907. L. 2653. udziela urlopu p. Stanisławowi Firlicińskiemu i mianuje zastępcą p. Efroima Fiedlera.

C. K. Rada szkolna okr. pismem z dnia 23. października 1907. L. 2936. mianuje p. Efroima Fiedlera tymczasowym nauczycielem tutejszej szkoły.

Grono nauczycielskie pismem z dnia 18. lutego wystosowało odezwę do rodziców w sprawie wycieczki do Zakopanego.

C. K. Rada szkolna okr. pismem z dnia 25. lutego 1908. L. 573. zawiadamia o urlopie p. Józefa Płonki na czas studyów w Paryżu i mianuje p. Michała Markheima zastępcą nauczyciela tutejszej szkoły.

C. K. Rada szkolna okr. pismem z dnia 6. kwietnia 1908. L. 1061. zawiadamia o nadesłaniu środków naukowych dla szkoły wydziałowej.

Zarząd Parku Dra. Jordana zawiadamia pismem z dnia 22. kwietnia o rozpoczęciu zabaw.

Zarząd Parku Dra. Jordana pismem z dnia 20. kwietnia 1908. L. 6. zawiadamia o rozpoczęciu pracy w ogródku szkolnym.

Zarząd donosi c. k. Radzie szkolnej okr. o powołaniu kierownika p. S. Spitzera do Lwowa na kurs handlowy i objęciu zastępstwa przez p. Izaka Neugera.

C. K. Rada szkolna okr. pismem z dnia 10. czerwca 1908. L. 1391. donosi o uroczystem zakończeniu roku szkolnego w dniu 25. czerwca 1908.

Stowarzyszenie ku wsparciu biednych uczniów wyznania mojżeszowego w Krakowie, rozdzieliło między biednych uczniów tutejszej szkoły około 100 par butów, około 40 płaszczów, 25 par spodni, 10 surdutów.

Towarzystwo Kuchni Żydowskiej przyjęło na bezpłatne obiady w porze zimowej około 100 uczniów tutejszej szkoły bez różnicy wyznania, a do „Kuchni katolickiej“ uczęszczało około 30 uczniów, którzy po obiedzie przygotowywali się do lekcji pod dozorem p. p. M. Rudnickiego i St. Wajdy w szkole im. Dietla.

Biblioteka nauczycielska, pozostająca pod zarządem p. R o b a k a, obejmuje przeszło 400 dzieł, a wzbogaciła się w ubiegłym roku znacznie, dzięki dyrektorowi szkoły p. Spitzerowi, który podarował 260 dzieł wartości przeszło 400 K. i 60 dziełek dla młodzieży wartości 50 koron. Biblioteką dla młodzieży zarządza p. Fiedler. Liczy ona przeszło 200 dziełek (około 300 tomów.)

Skład Grona Nauczycielskiego

w roku szkolnym 1907/8.

Dyrektor: Spitzer Salomon, gospodarz klasy III posp. A, uczył języka polskiego i czytania w III posp. A.

Katecheta: Ks. Kądzioła Melchior uczył religii we wszystkich klasach.

Nauczyciele religii mojżeszowej:

Jakób Mojżesz uczył religii w klasach wydziałowych.

Tłumak Abraham uczył religii w klasach pospolitych

Nauczyciele stali:

Neuger Izak, gospodarz klasy II posp. A, uczył języka polskiego, czytania, pisania, rachunków, gimnastyki w klasie II posp. A oraz języka niemieckiego w klasie III wydziałowej.

Silberstein Leon, gospodarz klasy IV posp. A, uczył języka niemieckiego w klasie IV posp. A, rysunków odręcznych, geometrii i rysunków geometrycznych w klasie I wydziałowej A, rysunków odręcznych, geometrii, rysunków geometrycznych i kaligrafii w klasie III wydziałowej.

Zamorski Franciszek, przydzielony do I szkoły realnej.

Nauczyciele tymczasowi:

Fiedler Efraim, gospodarz klasy I pospolitej A, uczył wszystkich przedmiotów w klasie I posp. A, języka niemieckiego w klasie III posp. A, śpiewu w kl. IV posp. A i B (w I półr.), kaligrafii w kl. I wydz. A, I wydz. B i II wydz.

Firliciański Stanisław, gospodarz kl. II B, uczył (chwilowo tylko) wszystkich przedmiotów w tej klasie z wyjątkiem pisania.

Gołąb Kazimierz, gospodarz kl. III wydziałowej, uczył rachunków w klasie IV posp. A, rachunków, historii naturalnej i śpiewu w klasie I wydz. A, historii naturalnej i śpiewu w klasie I wydz. B, historii naturalnej, fizyki, chemii i śpiewu w klasie II wydz., rachunków, fizyki, chemii i śpiewu w klasie III wydziałowej.

Kanarek Henryk, gospodarz klasy I wydz. A, uczył języka niemieckiego, historii i geografii w klasie I wydz. A, geografii w kl. I wydz. B, historii i języka niemieckiego w klasie II wydz., języka polskiego, historii i geografii w klasie III wydz.

Kucharski Roman, gospodarz klasy III posp. B, uczył wszystkich przedmiotów w tej klasie z wyjątkiem śpiewu, nadto rysunków w klasie II posp. A, pisania w klasie IV posp. A.

Płonka Józef, gosp. klasy IV posp. B, uczył wszystkich przedmiotów w tej klasie z wyjątkiem śpiewu.

Robak Józef, gospodarz klasy II wydziałowej, uczył pisania w klasie II posp. B, rysunków w klasie IV posp. A, gimnastyki w kl. I wydz. A, rachunków, rysunków odręcznych, geometryi i rysunków geometrycznych w kl. I wydz. B, rachunków, rysunków odręcznych, geometryi i rysunków geometrycznych i gimnastyki w II kl. wydziałowej, gimnastyki i algebry w kl. III wydziałowej.

Szkodziński Jan, gospodarz klasy I posp. B, uczył wszystkich przedmiotów w klasie I posp. B, pisania i gimnastyki w kl. III posp. A, gimnastyki w klasie IV posp. A, języka polskiego w kl. I wydz. A, języka polskiego i gimnastyki w klasie I wydz. B, geografii w kl. II wydz.

Wohlmuth Dawid, gospodarz klasy I. wydz. B, uczył śpiewu w klasie III. posp. A i B, języka polskiego i czytania w kl. IV. posp. A., języka niemieckiego i historii w kl. I. wydz. B., języka polskiego w klasie II. wydz.

Nauczyciele zastępcy:

Markheim Michał, gospodarz klasy IV. posp. B (w zastępstwie) uczył wszystkich przedmiotów w tej klasie oraz śpiewu w IV. posp. A (w II. półroczu).

Pazdro Józef, gospodarz klasy II. posp. A. (w zastępstwie) uczył wszystkich przedmiotów w tej klasie w mies. maju i czerwcu.

Silbermann Jakób, gospodarz kl. II. posp. B. (w zastępstwie) uczył wszystkich przedmiotów w tej klasie z wyjątkiem pisania, oraz rachunków i gimnastyki w klasie III. posp. A.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

Bieroński Wincenty, nauczyciel szkoły XI., uczył ogrodnictwa w klasach wydziałowych (w Parku Dra Jordana)

Nodzeński Jan, nauczyciel szkoły XVI., uczył slöjdu drzewnego w klasach wydziałowych.

Weinberg Berl, nauczyciel szkoły XVI., uczył slöjdu tekturowego w klasach wydziałowych.

Sprawozdanie z wycieczek za rok 1907/8.

Rozbudzanie i pielęgnowanie uczuć patryotycznych jest głównym, a zarazem najszlachetniejszym celem, jaki szkoła ludowa ma do spełnienia. Cel ten osiąga się najskuteczniej przez zapoznawanie młodzieży z pamiątkami naszej świetnej przeszłości, przez zwiedzanie starożytnych zamków, mieszczących w swych wiekowych murach tyle czarownych podań i baśni, przez poznanie najpiękniejszych krajobrazów naszej bogato pod tym względem uposażonej ojczyzny, wreszcie przez zwiedzanie fabryk, instytucji przemysłowych i t. p. Nauczyciele szkoły wydziałowej im. Kazimierza W. przejęci głęboko swem wzniosłym zadaniem, nie szczędzili pracy i trudów, by osiągnąć cel powyższy i dlatego urządzili w b. roku szkolnym cały szereg wycieczek, a mianowicie:

Klasa I. pospolita A i B w dniu 22. maja urządziły wycieczkę do Parku Dra. Jordana, której celem były urozmaicone zabawy. Następną wycieczkę urządziły obie klasy 2. czerwca do Parku Krakowskiego, w celu zapoznania młodzieży z licznymi gatunkami zwierząt, znajdujących się w zwierzyńcu.

Klasa II. pospolita A. w dniu 22. maja udała się na Krzemionki, gdzie zajęta była poznawaniem gatunków zbóż i przypatrywaniem się pracy polnej, a w dniu 2. czerwca udała się do Parku Krakowskiego, gdzie zwiedziła zwierzyniec.

Klasa II. pospolita B. brała udział w wycieczkach wspólnych z klasą II. A.

Klasa III. A. w dniu 2. czerwca poznała Park Krakowski i zwierzęta w zwierzyńcu.

Klasa III. pospolita B. w dniu 2. czerwca pod dozorem gosp. klasy udała się tramwajem do Parku Krakowskiego, gdzie poznała zwierzyniec i zabawiła do 12. godz. w południe.

Klasy IV. pospolite A. i B. w dniu 22. maja były na Krzemionkach, gdzie zwrócono im uwagę na pagórki, zboża, wapieniki i na piękną okolicę, jaka z Krzemionek rozciąga się na wszystkie strony, w dniu 2. czerwca udała się młodzież do Parku Krakowskiego, gdzie zwiedzono zwierzyńiec, poczem wykonywano ćwiczenia gimnastyczne i prowadzono zabawy i gry.

Klasy I. wydziałowe A. i B. były dnia 19. maja na półdiennej wycieczce w Grocie Twardowskiego i przy Skalach Psychowickich, gdzie pouczono je o powstawaniu grot i skał osadowych. Dnia 2. czerwca zwiedzili uczniowie tych klas Skalkę, Wawel, dziedziniec biblioteki Jagiellońskiej, a dnia 23. czerwca wzięli udział w wycieczce gremialnej do Skały Kmity.

Klasa II. wydziałowa, bawiła dnia 22. maja od godziny 8. do 3-ciej na wycieczce w lasach Kosocickich za Podgórzem, przy czem uczniowie poznali wiele prac rolnych i gospodarskich w Kosocicach. Wycieczka była urozmaicona gramami i zabawami ruchowymi. Dnia 2. czerwca odbyli uczniowie wycieczkę naukową po Krakowie, zwiedzili Skalkę z grobami zasłużonych, ważniejsze gmachy w mieście, wreszcie Ogród botaniczny, pełen roślin z całej kuli ziemskiej. W dniach od 15. do 18. czerwca była młodzież w Tatrach wraz z uczniami innych klas. Z wycieczki tej zamieszczone jest osobne sprawozdanie. Dnia 23. czerwca wzięli uczniowie udział w gremialnej wycieczce do Skały Kmity. Dnia 24. czerwca zwiedzili uczniowie Drukarnię Literacką.

Klasa III. wydziałowa była 26. maja na Panieńskich Skalach, i kopcu Kościuszki, a celem wycieczki było poznanie okolic Krakowa i geologicznego składu ziemi krakowskiej. Wspólnie z klasą II. wydziałową zwiedzili uczniowie dnia 2. czerwca Skalkę i Ogród botaniczny. W dniach od 15. do 18. czerwca wzięli uczniowie udział w wycieczce klas wydziałowych do Tatr, a dnia 23. czerwca w wycieczce do Skały Kmity, oraz zwiedzili 24. czerwca Drukarnię Literacką.

Wycieczka uczniów klas wydziałowych do Tatr odbyła się w dniach od 15. do 18. czerwca pod przewodnictwem nauczycieli tej szkoły p. p.: Fiedlera, Robaka i Szkodzińskiego z tą myślą przewodnią, aby, obok rozrywki po całorocznej pracy w murach szkolnych, zaszczerpić w duszę polskiej młodzieży gorącą miłość ojczyzny przez poznanie tego, co ona ma najpiękniejszego, a zarazem, aby już w młodych sercach obudzić zamiłowanie do

poznawania ziemi ojczystej, które u nas, w porównaniu z obcymi, jest tak małe. Program 3-dniowej wycieczki, bardzo urozmaicony i obszerny, został dokładnie wyczerpany przy pięknej pogodzie. Pierwszego dnia zwiedzili uczniowie Muzeum Chałuńskiego i rozglądali się po Zakopanem, podziwiając wzorową czystość i piękne wille. Wczesnym rankiem następnego dnia udała się młodzież furkami do Wodogrzmotów Mickiewicza, a stąd pieszo przez Roztokę do Wielkiej Siklawy, która dzięki wielkiej obfitości wody wyglądała imponująco w otoczeniu śniegów. Punktem kulminacyjnym wycieczki było Morskie Oko, do którego po zwiedzeniu Doliny 5-ciu Stawów dostali się uczniowie przez Opalone i Świstówkę. Obok Morskiego Oka poznali też Czarny Staw, Mnicha i Rysy.

W trzecim dniu wycieczki radosnym zdziwieniem powitała młodzież rozkoszną Dolinę Kościeliską, podziwiając jej niebotyczne, poszarpane turnie, a szczególnie w blaskach południowego słońca mieniającą się Raptawicę. W Dolinie Kościeliskiej poznali też wycieczkowcy Źródło lodowe, Okno Zbójeckie, Bramę Kraszewskiego, Grotę zimną, majestatyczny „Kraków“ z Bramą Floryańską, Ratuszem i Kościołem Maryackim, Skalę Pisaną z wykutym w niej śpiącym legendowym rycerzem, pstrągarnię i wiele innych pięknych osobliwości. Pełna najpiękniejszych wrażeń wróciła młodzież nocnym pociągami do Krakowa, gdzie oczekującym na nią rodzicom z entuzjazmem opowiadała o czarownych, ukochanych Tatrach. Zdjęcie fotograficzne na tle Morskiego Oka będzie miłą pamiątką dla uczestników wycieczki. Grono nauczycieli szkoły wydziałowej im. Kazimierza Wielkiego, widząc nie dające się po prostu ocenić korzyści podobnych wycieczek, postanowiło każdego roku zapoznać młodzież tej szkoły z coraz to inną okolicą naszej ojczyzny. Pieniądze na wycieczkę do Tatr składali uczniowie od kilku miesięcy na książeczkę Pocztowej Kasy Oszczędności, które kontrolowano co pewien czas, celem przekonania się o wysokości wkładek.

Klasyfikacya uczniów

za rok 1907/8.

Klasa I. pospolita

Oddział A).

Gospodarz klasy : **Efroim Fiedler.**

Zapisanych 58 uczniów. — Na 5³ klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Bazes Gerson	10 Lederberger Abr. Izrael
2 Bleicher Abraham	11 Lelakowski Leon
3 Fenige Leon	12 Osiek Kalman
4 Gumpłowicz Eliasz	13 Pfefferberg Jakób
5 Jassy Feiweł	14 Schönberg Samuel
6 Jungerwirth Salomon	15 Spanauf Emil
7 Klein Izak	16 Trzos Jan
8 Künstler Joachim	17 Wachtel Izak
9 Künstler Leon	18 Wetstein Izak
19 Wolf Feiwusch.	

Postęp dobry:

20 Goldschmied Aron Izak	25 Michel Michał
21 Grünberg Jakób	26 Schaffer Lazar
22 Josef Abraham	27 Stern Izrael Izak
23 Kotlarczyk Teofil	28 Trzeciak Wojciech
24 Mateles Mailech	29 Liebermann Jakób

Postęp dostateczny:

30 Antolczyk Józef	38 Pająk Franciszek
31 Dzierżak Józef Antoni	39 Piasecki Edmund
32 Fogelhut Markus	40 Schnur Herman
33 Grünwald Szymon	41 Siwiec Józef
34 Kaufmann Mojżesz	42 Stankiewicz Jan
35 Krulik Mortko	43 Stachowski Albin
36 Machaj Tadeusz	44 Wolfinger Józef
37 Monderer Friedrich	45 Wydrych Paweł

Postęp niedostateczny otrzymało 7 uczniów, nieklasyfikowano 5, umarł 1.

Klasa I. pospolita

Oddział B).

Gospodarz klasy: **Jan Szkodziński.**

Zapisanych 60 uczniów. — Na 46 klasyfikowanych otrzymało :

Postęp bardzo dobry:

1 Baum Chaim Symeon	3 Horn Samuel Leib
2 Gross Salomon	4 Wenzel Ignacy

Postęp dobry:

5 Bator Władysław	9 Sessler Bernard
6 Günzig Abraham	10 Silbermann Aron
7 Kleinmann Emanuel	11 Birgiel Piotr
8 Korta Antoni	12 Rajczak Jan

Postęp dostateczny:

13 Apter Chaskel	26 Maślanka Józef
14 Bilgajer Rubin	27 Miłek Józef
15 Eilberg Hirsch	28 Neiger Izak
16 Förster Maks	29 Nodzeński Michał
17 Herbst Adolf	30 Schüssler Józef
18 Horn Izak	31 Sobelmann Hendel
19 Immerglück Leib	32 Wasserstrumpf Chaskel
20 Keller Berek	33 Żyła Wincenty
21 Kempfer Wolf	34 Elbin Jakób
22 Kluger Norbert	35 Müller Mojżesz
23 Kowal Ignacy	36 Krajewski Jan
24 Kreindel Saul	37 Braun Leibisch
25 Linzer Mojżesz	38 Erlich Mojżesz

Postęp niedostateczny otrzymało 8 uczniów, nieklasyfikowano 10, opuściło szkołę 4.

Klasa II. pospolita

Oddział A).

Gospodarz klasy: **Jzak Neuger.**

Zapisanych 64 uczniów. — Na 61 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Baumann Chaim	4 Dorniak Jan
2 Friedmann Kalman	5 Herzog Abraham
3 Klein Zygmunt	6 Korngold Syryusz

Postęp dobry:

7 Brudny Józef	12 Rosenblatt Moses
8 Kuśnierkiewicz Antoni	13 Friedner Leopold
9 Wachsberg Szymon	14 Hochbaum Berel
10 Rubin Chaskel	15 Schermant Chaim
11 Gawlik Władysław	16 Joskowicz Hirsch.

Postęp dostateczny:

17 Ehrlich Izrael	34 Marmor Majer
18 Ehrlich Naftali	35 Miłek Franciszek
19 Figatner Samuel	36 Pelzmann Szyja
20 Filar Kazimierz	37 Siegel Abraham
21 Finkelstein Jakób	38 Siegel Izak
22 Finkelstein Maks	39 Siódmak Uszer
23 Frischer Natan	40 Sitarz Jan
24 Goldsticker Salomon	41 Surówka Maryan
25 Heisler Dawid	42 Szczepaniec Adam
26 Keiner Jakób	43 Wetstein Eliasz
27 Kempler Abraham	44 Widmann Chaim
28 Lewkowicz Wolf	45 Wiésenfeld Leib
29 Lipschütz Majer	46 Zahler Henryk
30 Maringer Aron	47 Szczeciński Augustyn
31 Maringer Joel	48 Szydłowski Ignacy
32 Maringer Natan	49 Bober Józef
33 Markin Jakób	50 Wiener Moses

51 Topolski Feliks.

Postęp niedostateczny otrzymało 10 uczniów, opuściło szkołę 3

Klasa II. pospolita

Oddział B).

Gospodarz klasy: **Jakób Silbermann.**

Zapisanych 66 uczniów. — Na 61 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Ebner Feiweł	6 Ohrenstein Juda
2 Förster Gustaw	7 Rudnik Henryk
3 Góralik Jan	8 Rybarski Wincenty
4 Kulczycki Mikołaj	9 Sagan Schulem
5 Masłowicz Władysław	10 Windisch Hirsch

Postęp dobry:

11 Altman Abraham	16 Rothblum Edward Józef
12 Feigenbaum Jakób Simche	17 Surmiak Józef
13 Kohane Leibisch	18 Wetstein Feiweł
14 Langer Gustaw	19 Tempelhof Majer
15 Rosenlicht Binem	20 Theman Götzel
	21 Tekielski Józef

Postęp dostateczny:

22 Altman Abraham	34 Ichhäuser Józef
23 Altstädter Löbèł	35 Lewinger Efroim
24 Augarten Juda	36 Michmewski Piotr
25 Bilgorajer Józef	37 Muchowicz Tadeusz
26 Binnenstok Izrael	38 Neuger Henryk
27 Dembitzer Leib	39 Rakower Szyja
28 Frischer Chiel	40 Rogala Józef
29 Fröhlich Leon	41 Rothberg Salomon
30 Futterweit Wolf	42 Pająk Józef
31 Haber Dawid	43 Sandhaus Abraham
32 Hirsch Salomon	44 Scheuer Leopold
33 Horowitz Mojżesz	45 Wasserberg Hirsch
	46 Turza Edward.

Postęp niedostateczny otrzymało 15 uczniów, nieklasyfikowano 4, opuścił szkołę 1.

Klasa III. pospolita

Oddział A).

Gospodarz klasy: **Salomon Spitzer.**

Zapisanych 52 uczniów. — Na 44 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Chmielowski Abraham	3 Nussbaum Majer
2 Czapnicki Salomon	4 Unger Markus
5 Wachsmacher Leon	

Postęp dobry:

6 Batko Edward	13 Pechner Süßmann
7 Brand Samuel	14 Rybner Abraham
8 Brenner Arnold	15 Spuner Józef
9 Bułka Stanisław	16 Ślęczka Ludwik
10 Dümser Henryk	17 Vogelhut Hirsch
11 Galos Czesław	18 Vogelhut Salomon
12 Palenker Abraham	19 Zweig Maurycy

Postęp dostateczny:

20 Blonder Berisch	27 Spanlang Samuel
21 Ebersohn Abraham	28 Horowitz Michał
22 Ebersohn Benjamin	29 Krzemień Bolesław
23 Grinfeld Abraham	30 Leibowicz Abraham
24 Hemerling Szulem	31 Lewkowicz Arnold
25 Rosengarten Götzl	32 Löffler Jakób
26 Scherchwid Stefan	33 Zygmuntowicz Leopold

Postęp niedostateczny otrzymało 6 uczniów; 5 uczniom pozwolono po wakacjach poprawić notę z jednego przedmiotu.

Klasa III. pospolita

Oddział B).

Gospodarz klasy: Roman Tomasz Kucharski.

Zapisanych 50 uczniów. — Na 43 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Baumann Juda		2 Hoffmann Chaim
----------------	--	------------------

Postęp dobry:

3 Badylak Stanisław		5 Moneta Juda
4 Berkowicz Mendel		6 Steinlauf Maurycy
7 Wasserberg Dawid		

Postęp dostateczny:

8 Burstiner Selig		19 Kudło Rudolf
9 Duzel Julian		20 Lieberfreund Henryk
10 Eisenberg Pinkus		21 Lacher Szymon
11 Frischer Herman		22 Piowar Wojciech
12 Frühauf Adolf		23 Reiss Zygmunt
13 Glücksmann Wolf		24 Rosenblatt Dawid
14 Huppert Mojżesz		25 Schüssler Dawid
15 Hirsch Jakób		26 Siegmann Szymon
16 Kaleta Julian		27 Silbermann Mendel
17 Kempler Abraham		28 Sobelmann Dawid
18 Kreutzwirth Leon		29 Zimmerspitz Szymon
		30 Zuckermann Natan

Pozwolono poprawić notę z jednego przedmiotu po wakacjach 4 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 9 uczniów, nieklasyfikowano 4, opuściło szkołę 3 uczniów.

Klasa IV. pospolita

Oddział A).

Gospodarz klasy: **Leon Silberstein.**

Zapisanych 41 uczniów, — Na 38 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Beckman Henryk		6 Landau Zygmunt
2 Duzel Michał		7 Leibel Szymon
3 Gumpłowicz Maks		8 Nattel Albert
4 Infeld Leopold		9 Palenker Izak
5 Jaworek Aleksander Bron.		10 Rosner Berisch
		11 Rubinstein Hirsch.

Postęp dobry:

12 Filler Leib		19 Marmor Józef Nussem
13 Finkelstein Jakób		20 Raab Wilhelm
14 Grünfeld Ignacy		21 Sachs Dawid
15 Leimann Markus		22 Schein Hirsch
16 Lender Samuel		23 Schornstein Mojżesz
17 Lichtig Jakób		24 Schönberg Jakób
18 Maciejasz Andrzej		25 Weindling Abraham Artur
		26 Zweig (recte Brenner) Artur

Postęp dostateczny:

27 Anis Józef		30 Mund Schulem
28 Dünner Edward Wilhelm		31 Rap Izrael
29 Friedmann Hirsch		32 Schajer Szymon

Pozwolono poprawić notę po wakacjach z jednego przedmiotu 3 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 3, nieklasyfikowano 3.

Klasa IV. pospolita

Oddział B).

Gospodarz klasy: **Michał Markheim.**

Zapisanych 48 uczniów. — Na 33 klasyfikowanych otrzymali :

Postęp bardzo dobry:

1 Glaser Izydor		3 Goldstein Nafan
2 Goldfinger Jakób		4 Reich Dawid
5 Stande Stanisław		Ryszard

Postęp dobry:

6 Hochbaum Abraham		9 Paperle Dawid
7 Hönich Ignacy		10 Schenkeim Ferdynand
8 Niederman Izak		11 Schuldenfrei Izak
12 Skimina Franciszek		

Postęp dostateczny:

13 Baum Samuel		19 Stimmler Aron
14 Birgel Władysław		20 Temann Izydor
15 Fröhlich Henryk		21 Urbach Elias
16 Koszałka Antoni		22 Waltner Mendel
17 Natan Szymon		23 Piasecki Kazimierz
18 Obstfeld Abraham		24 Schmaus Salomon

Pozwolono poprawić notę po wakacjach z jednego przedmiotu 3 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 5 uczniów, nieklasyfikowano 15.

Klasa I. wydziałowa

Oddział A.

Gospodarz klasy: **Henryk Kanarek.**

Zapisanych 52 uczniów. — Na 39 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Kornblum Dawid		2 Bochner Dawid
------------------	--	-----------------

Postęp dobry:

3 Filipiec Leopold Andrzej		8 Sudkowski Jan
4 Grossberg Szymon		9 Silberstein Jakób
5 Grünbaum Wolf		10 Rosner Szymon
6 Lubasch Józef		11 Wachstock Jozua
7 Stalheim Jakób		12 Bałuk Józef

Postęp dostateczny:

13 Feigenbaum Emanuel		17 Pietrzyk Józef
14 Kempfer Mojżesz		18 Reiner Szaja
15 Krakauer Józef		19 Wachsberg Szaja
16 Liebling Szymon		20 Wencel Adam
		21 Wenzel Jan

Pozwolono poprawić notę po wakacjach z jednego przedmiotu 7 uczniom. Postęp niedostateczny otrzymało 11 uczniów; nieklasyfikowano 5, opuściło szkołę 7, umarł jeden.

Klasa I. wydziałowa

Oddział B.

Gospodarz klasy: **Wohlmuft Dawid.**

Zapisanych 56 uczniów. — Na 49 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Schuldenfrei Henryk		2 Singer Jakób
3 Szczur Władysław		

Postęp dobry:

4 Dembitzer Israel		7 Tislowitz Pinkus
5 Figiel Ignacy		8 Wolf Dawid
6 Schönberg Mojżesz		9 Wolf Nisan
10 Ważnicer Mojżesz		

Postęp dostateczny:

11 Eintracht Juliusz		19 Obstbaum Salomon
12 Haber Dawid		20 Schlüssel Leibisch
13 Hupert Leibisch		21 Schuldenfrei Jozue
14 Keller Izak		22 Tislowitz Wolf
15 Keller Lejzor		23 Urbach Dawid
16 Löffler Mendel		24 Grünberg Zygmunt
17 Lustbader Zygmunt		25 Wohlfeiler Abraham
18 Łątka Stanisław		26 Woźniak Stanisław

Pozwolono poprawić notę z jednego przedmiotu po wakacjach 5 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 18. Nieklasyfikowano 2. Opuściło szkołę 5.

Klasa II. wydziałowa

Gospodarz klasy: **Józef Robak.**

Zapisanych 45 uczniów. — Na 41 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Abrahamowicz Izak	5 Krieger Kopel
2 Brandstädter Cyne	6 Lemberger Izak
3 Feigenbaum Eugeniusz	7 Schiff Szymon
4 Horowitz Saul	8 Thorn Elias

Postęp dobry:

9 Fiedler Leopold	18 Mirisch Szyja
10 Goldfinger Chaim	14 Neiger Zygmunt
11 Gross Chaim	15 Obstfeld Szymon
12 Kluger Maurycy	16 Ohrenstein Bernard
17 Wachtel Henryk	

Postęp dostateczny:

18 Fallek Mojżesz	23 Maringer Fryderyk
19 Goldstein Adolf	24 Neiger Meilech
20 Lederberger (Bazes) Manes	25 Spira Michał
21 Leimann Pesach	26 Spira Peretz
22 Lipschütz Chaim	27 Turakiewicz Ludwik

Pozwolono poprawić notę z jednego przedmiotu po wakacjach 7 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 7 uczniów, nieklasyfikowano 2, opuściło szkołę 2.

Klasa III. wydziałowa

Gospodarz klasy: Kazimierz Sołqb.

Zapisanych 23 uczniów. — Na 20 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Jonkler Salomon	2 Rosner Izak
-------------------	---------------

Postęp dobry:

3 Brand Henryk	7 Schmalhosen Akiwa
4 Federowicz Maryan	8 Schönberg Pinkus
5 Hirschfinkel Izak	9 Tislowitz Baruch
6 Schenkel Abraham	10 Tislowitz Jozua

Postęp dostateczny:

11 Goldflus Roman	14 Schönberg Dawid
12 Heublum Szymon	15 Schönberg Szyja
13 Leitman Józef	16 Tislowitz Mendel
17 Weitzenhoff Józef	

Pozwolono poprawić notę z jednego przedmiotu po wakacjach 2 uczniom. — Nieklasyfikowano 1 ucznia. Opuściło szkołę 2 uczniów.

Zestawienie klasyfikacji

za rok szkolny 1907/8.

Klasa	Oddział	Liczba uczniów		Z klasyfikowanych otrzymało postęp				Do egzaminu p'prawy wczesnego przeznaczono uczniów	Nieklasyfikowano	Opuściło szkołę	Umarło	Razem
		zapisanych	klasyfikow.	bardzo dobry	dobry	dostateczny	niedostatecz.					
I. posp.	A	58	52	19	10	16	7	—	5	—	1	58
I. »	B	60	46	4	8	26	8	—	10	4	—	60
II. »	A	64	61	6	10	35	10	—	—	3	—	64
II. »	B	66	61	10	11	25	15	—	4	1	—	66
III. »	A	52	44	5	14	14	6	5	8	—	—	52
III. »	B	50	43	2	5	23	9	4	4	3	—	50
IV. »	A	41	38	11	15	6	3	3	3	—	—	41
IV. »	B	48	33	5	7	12	6	3	15	—	—	48
I wydz.	A	52	39	2	10	9	11	7	5	7	1	52
I. »	B	56	49	3	7	16	18	5	2	5	—	56
II. »	—	45	41	8	9	10	7	7	2	2	—	45
III. »	—	23	20	3	8	7	—	2	1	2	—	23
Razem	—	615	527	78	104	199	100	36	59	27	2	615

